

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ДРУГИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

80–90-ті роки ХХ ст. (до підписання Болонської декларації) виокремились у перший етап розвитку процесу забезпечення якості вищої освіти, який носив *підготовчо-експериментальний характер*, про що свідчить створення мереж із забезпечення якості вищої освіти, розробка теоретичних та організаційних засад процесу забезпечення якості вищої освіти, здійснюваного на національному та наднаціональному рівнях, проведення масштабних пілотних експериментів національного рівня в цьому напрямі.

Хронологічними рамками кожного наступного етапу ми вважаємо саміти міністрів вищої освіти країн-учасниць Болонського процесу. Основними змістовими критеріями виокремлення етапів розвитку досліджуваного процесу є такі: а) визначення загальноєвропейських підходів до забезпечення якості вищої освіти та їх експериментальна перевірка; б) прийняття до розгляду самітом документів відповідного напрямку та їх перетворення на механізм реалізації загальноєвропейських підходів до забезпечення якості; в) практичне застосування розроблених механізмів у практиці роботи вищого навчального закладу.

Підписання Болонської декларації 1999 року стало початком другого етапу процесу забезпечення якості вищої освіти в європейському регіоні.

Більшість науковців та освітніх політиків вважають, що саме забезпечення якості насправді стало метою підписання Болонської декларації, яка дала сильний поштовх для поновлення дискусій з питань повернення європейській вищій освіті пріоритетних позицій на світовому ринку освітніх послуг [2, 18; 5, 3–8; 6, 7].

Важливим для розуміння особливостей євроінтеграційних процесів у сфері вищої освіти став розгляд матеріалів Лісабонської стратегії, ратифікованої в березні 2000 року. Вища освіта вийшла на якісно вищий рівень інтеграції, формуючи європейський простір освіти і науки в масштабах Європейського Союзу. Ця стратегія була спрямована на створення такої моделі вищої освіти, де б передбачалася взаємозалежність науки, капіталу, освіти, бізнесу і виробництва. Дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців дозволяють дійти висновку про ставку Лісабонської стратегії на підвищення якості та ефективності вищої освіти і створення для цього психологічних умов: інтересу до освіти, розвитку підприємницького духу, рівного інтересу як до освіти, так і до роботи. Другою метою цієї стратегії є відкритість європейського освітнього простору, його загальнодоступність і привабливість для всіх громадян Європейського Союзу і світу [1].

Принципового значення набуло створення Європейської асоціації з забезпечення якості вищої освіти (ЄМЗЯ), призначенням якої стало зміцнення європейської співпраці з метою розвитку зіставних критеріїв і методологій з

оцінювання якості. Майже в усіх країнах Західної Європи було розроблено державні програми забезпечення якості вищої освіти [4, 4–6].

У країнах Центральної і Східної Європи у 2001 році почала діяльність Центрально і Східноєвропейська мережа з забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до Статуту, метою Асоціації було обрано співробітництво між організаціями-членами в розробці та узгодженні напрямів їх діяльності в галузі забезпечення та підвищення якості вищої освіти в Центральній і Східній Європі, що робило внесок у розробку і впровадження Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) [3].

Під час зустрічі у м. Саламанка питання якості освіти та її оцінювання стали основними на порядку денному. У підсумковому посланні зустрічі якості відводиться ключова роль: «якість є основним будівельним каменем ЄПВО» [7, 1–4].

У матеріалах конвенції, підписаної у Саламанці, підкреслено усвідомлення неможливості побудови Європейського освітнього простору без забезпечення якості освіти, розуміння концепту якості як основної умови для встановлення довіри, мобільності, зіставності та привабливості ЄПВО [7, 2].

Виходячи з вищезазначених змін, об'єднання зусиль різних категорій учасників Болонського процесу (урядів, вищих навчальних закладів, представників студентства, бізнесових структур), для оптимального вирішення питання забезпечення якості на наднаціональному (європейському) рівні, визнання якості вищої освіти «основним будівельним матеріалом для побудови ЄПВО», підтвердження прямої залежності успішності процесу інтернаціоналізації вищої освіти від її якості, можна з упевненістю назвати другий етап (1999–2001 рр.) розвитку процесу забезпечення якості вищої освіти *етапом інтеграції зусиль суб'єктів процесу забезпечення якості вищої освіти*.

Література

1. Красюк О. Лісабонська стратегія Євросоюзу: до питання про реформування системи освіти в країнах ЄС [Електронний ресурс] / О. Красюк // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – 2007. – № 1 (1). – Режим доступу до матеріалу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/

2. Campbell C. International Initiatives and Trends in Quality Assurance for European Higher Education / C. Campbell, M. van der Wende / Exploratory Trend Report / The European Network for Quality Assurance in Higher Education. Helsinki, 2000 – 38 p.

3. European Association for Quality Assurance / Statutes of the European Association for Quality [Electronic resource]. – URL : <http://www.enqa.eu/files/Statutes>

4. Jezierska J. M. Quality assurance policies in the European Higher Education Area: A comparative case study / J. M. Jezierska // UNLV Theses/Dissertations/Professional Papers/ [Electronic resource]. – URL : http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Sorbonne_declaration.pdf

5. Kauko J. The Institutionalisation of Quality Assurance in European Higher Education [Electronic resource] / J. Kauko // Paper prepared for presentation in the Quality of Teaching Workshop at the EpsNet Plenary Conference in Budapest 16–17. June 2006. – URL : <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.129.8006>

6. Rauhvargers A. Achieving Bologna Goals: Where Does Europe Stand Ahead of 2010 / A. Rauhvargers // Journal of Studies in International Education – 2011. – N 15 (1) – P. 4–24.

7. Shaping our Own Future in the European Higher Education Area // Convention of European Higher Education Institutions. - Salamanca, 2001. – 4p.